

Anexa nr.la ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. .../2020
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Programa școlară
pentru disciplina opțională
Teatrul și noi

Clasa a VI-a / a VII-a

București, 2020

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa școlară pentru disciplina opțională *Teatrul și noi* reprezintă o ofertă de curriculum la decizia școlii pentru clasa a VI-a / a VII-a din învățământul gimnazial având alocat un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar.

În elaborarea prezentei oferte curriculare au fost valorificate recomandări din documente naționale și europene/internaționale:

- Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene, privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC);
- EACEA P9 Eurydice, *Educația artistică și culturală în școala europeană*, Bruxelles, 2009;
- UNESCO, *The second World Conference on Art Education. Seoul Agenda: Goals for the development of Arts Education*, 2010;
- WAAE, Frankfurt Declaration for Arts Education, 2019;
- Legea Educației Naționale nr. 1/2011 din 5 ianuarie 2011.

Programa școlară contribuie la profilul de formare al elevului din învățământul gimnazial prin următoarele competențe cheie: sensibilizare și exprimare culturală, a învăța să înveți, comunicare în limba maternă, sociale și civice, spirit de inițiativă și antreprenoriat urmărind formarea preadolescentului cu abilități sociale de bază și cultură comunicațională, capabil să înțeleagă lumea, să se exprime și să interacționeze armonios cu semenii. Aceste obiective se ating prin familiarizarea elevilor cu situații diverse de viață (care vizează comunicarea orală, expresivitatea și adoptarea comportamentelor sociale dezirabile) și prin utilizarea limbajului teatral.

Demersul de proiectare are în vedere nevoile elevilor de dezvoltare a creativității și extindere a capacității de relaționare cu cei din jur. Astfel, ei au ocazia să le dobândească și să le aplice în situații de învățare specifice artei scenice: dicția și coerența în discurs, coordonarea motrică, lucrul în echipă, gestionarea conflictelor, dezvoltarea memoriei, spontaneității, imaginației.

Disciplina *Teatrul și noi* aduce următoarele beneficii:

- facilitarea dobândirii de instrumente creative, ca urmare a utilizării limbajului teatral multidiscplinar (implicând corpul, mișcarea, sunetul, ritmul, gestul, cuvântul și imaginea);
- experimentarea unor noi posibilități de comunicare verbală și non-verbală și interrelaționare umană;
- învățarea unor metode de autoconcentrare, relaxare și autoorganizare;
- canalizarea constructivă a conduitelor motorii inadecvate, agresive și/sau violente, ținând prevenția fenomenului violenței școlare, precum și dezvoltarea abilității de gestionare a conflictelor;
- promovarea bunăstării individuale și de grup, precum și a incluziunii sociale;
- dezvoltarea abilităților proprii de înțelegere și gestionare a emoțiilor;
- stimularea spontaneității și a curiozității;
- prevenirea lipsei de interes și a atitudinilor de ostilitate față de cunoaștere.

Disciplina opțională *Teatrul și noi* respectă principiile didactice de bază (și promovează un demers de învățare de tip experiențial, în contexte concrete („*learning by doing*”), explorând modalități de lucru specifice teatrului. Prin acest demers, preadolescenții își vor dezvolta capacitatea de lucru în grup, observarea, concentrarea atenției, imaginația, senzorialitatea

conștientă, spontaneitatea, memoria, înțelegerea emoțiilor, libertatea de exprimare în public, intuiția, gestionarea conflictului.

Prezenta programă școlară este rezultatul unui proces de proiectare și derulare a unor activități educative și de formare profesională, precum: *proiectul UNATC Junior*, la care au participat peste 500 de elevi cu vârste cuprinse între 3-19 ani, din 4 județe (2016, 2017, cu finanțare MEN, prin FDI și FSS, <https://www.facebook.com/UNATCJunior>, www.unatc.ro); *proiectul Caravana UNATC Junior*, cu participarea a peste 400 de elevi din 11 județe (2018-2020, cu finanțare MEC, prin FDI în anii 2018-2020, www.unatc.ro; cursul acreditat de formare a profesorilor „Teatru aplicat pentru copii și adolescenți” (OMEN nr. 3937/19.04.2019).

Structura programei școlare include, pe lângă nota de prezentare, următoarele elemente:

- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice
- Bibliografie

Programa școlară este realizată din perspectiva modelului de proiectare curriculară, în vigoare, la nivelul învățământului gimnazial:

- **Competențele** sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice ale unui domeniu sau rezolvarea unor probleme generale, în contexte particulare diverse.
- **Competențele generale** se definesc pe disciplinele de studiu, orientând întreg demersul didactic către achizițiile finale ale elevului.
- **Competențele specifice** sunt derivate din competențele generale. Ele reprezintă etape în dobândirea competențelor generale și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse **exemple de activități de învățare**, care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.
- **Conținuturile** învățării constituie elemente de bază ale domeniului, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor.
- **Sugestiile metodologice** includ clarificări conceptuale, recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Exprimarea creativă, în diverse situații scenice, prin explorarea calităților personale**
- 2. Utilizarea unor noțiuni de bază din limbajul specific teatrului**
- 3. Realizarea unor proiecte de teatru educațional, folosind variate mijloace de expresie artistică**

CLASA a VI-a/a VII-a
COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Exprimarea creativă, în diverse situații scenice, prin explorarea calităților personale

Clasa a VI-a/a VII-a
<p>1.1. Crearea unor situații scenice noi făcând apel la reacțiile spontane</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Implicarea în jocuri care pun în valoare capacitatea de a reacționa într-o anumită conjunctură, într-un mod original, diferit de orice abordare convențională;</i>- <i>Participarea la exerciții pentru dezvoltarea reacției rapide în comunicarea dintre doi parteneri de scenă sau în comunicarea în cadrul grupului de lucru;</i>- <i>Crearea de jocuri folosind multiple combinații din jocurile cunoscute;</i>- <i>Implicarea în jocuri de exprimare corporală prin reacții spontane în cadrul situațiilor scenice.</i>
<p>1.2. Manifestarea interesului pentru dezvoltarea situațiilor scenice imaginate prin valorificarea jocurilor de improvizație</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Implicarea activă în jocuri de tipul: „copilul-actor face invizibilul vizibil” sau „copilul-actor face să existe lucruri care nu există”;</i>- <i>Participarea la jocuri de improvizație pe teme date de ceilalți colegi sau de profesorul coordonator pentru dezvoltarea imaginației;</i>- <i>Implicarea în jocuri teatrale cu schimbare a identității obiectelor;</i>- <i>Ilustrarea unor expresii corporale prin intermediul jocurilor de imaginație.</i>

2. Utilizarea unor noțiuni de bază din limbajul specific teatrului

Clasa a VI-a/a VII-a
<p>2.1 Identificarea intuitivă a unor elemente de bază în interacțiunea teatrală</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Implicarea activă în jocuri ce susțin atingerea unui scop comun al grupului artistic;</i>- <i>Recunoașterea conceptului de „concesie și cooperare” în activitățile de grup;</i>- <i>Participarea la jocuri teatrale pentru dezvoltarea încrederii în partener;</i>- <i>Utilizarea adecvată a limbajului teatral în conturarea rolului de lider.</i>
<p>2.2 Exersarea rolurilor în situațiile scenice înțelegând etapele procesului de construcție a momentelor scenice</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Realizarea de improvizație scenică în funcție de parametrii teatrali dați;</i>- <i>Vizionarea de materiale foto-video în care este prezentat modul de viață al altor copii din diverse zone geografice ca sursă de inspirație pentru copilul-actor;</i>- <i>Participarea la jocuri teatrale de tip interviu pentru cunoașterea în detaliu a modului de gândire al altor oameni;</i>- <i>Transformarea spațiului de lucru în funcție de opțiunile tuturor participanților la atelier (ghidare în funcție de parametrii teatrali, spațiali și temporali prin răspunderea la întrebările unde?, de unde?/când?, de când?/ce?, de ce?).</i>

3. Realizarea unor proiecte de teatru educațional, folosind variate mijloace de expresie artistică

Clasa a VI-a/a VII-a

3.1. Elaborarea unor scenarii de teatru

- Crearea de povești despre istoria școlii, cartierului, orașului, țării, continentului;
- Aplicarea regulilor dialogului (modalitate de conversație directă dintre două sau mai multe personaje) și ale rezolvării de conflicte în exerciții teatrale;
- Participarea la jocuri de scriere creativă personificând animale și obiecte din jur;
- Implicarea în exerciții teatrale de concepere a unor scenarii având la bază texte din lecturile obligatorii/suplimentare pentru ciclul gimnazial.

3.2. Crearea unui context artistic teatral cu ajutorul tehnicilor de spectacol

- Realizarea de colaje cu imagini (decupaje din reviste, fotografii, desene realizate de elevi), ordonate cronologic sau nu, care respectă scenariul construit de elevi;
- Conceperea unor propuneri de decor și costume pentru punerea în scenă a textului dramatic construit. Decorurile pot fi create cu elementele disponibile ținând cont de principiul teatral al modificării funcționalității obiectului;
- Implicarea activă în repetițiile spectacolului de teatru;
- Efectuarea de exerciții vizând crearea muzicii (selectată din bucăți muzicale deja existente sau create de către elevi) pentru punerea în scenă a textului dramatic construit.

CONȚINUTURI

Domenii de conținut	Clasa a VI-a/ a VII-a
1.Improvizație în teatru	<p>Reacție spontană în dialogul dintre mine și ceilalți; dintre noi și voi</p> <p>Curajul de a rezolva probleme în scenă</p> <p>Dialoguri reale, dialoguri imaginate. Lumi reale, lumi imaginate</p> <p>Libertatea de exprimare în grup prin imaginație și spontaneitate</p> <p>Expresivitate corporală spontană în spații reale sau imaginate</p>
2. Eu -Rol -Personaj	<p>Partenerul, principalul sprijin al actorului pe scenă. Încredere în mine și în ceilalți</p> <p>Rolul meu în dinamica grupului de teatru</p> <p>Rolurile din viață și rolurile de pe scenă</p> <p>Oameni diferiți din lumea reală = personaje complexe din spațiul scenic</p> <p>Ce ar fi dacă mi s-ar întâmpla mie</p> <p>Toată viața e o scenă. Toate personajele sunt în noi</p>
3. Teatru și societate	<p>Problemele sociale văzute prin ochii mei</p> <p>Puterea teatrului de a rezolva situații reale</p> <p>Teatrul ca formă de implicare socială</p> <p>Autorii clasici în căutarea personajelor contemporane</p> <p>Costumul și decorul în spațiul imaginat</p> <p>Muzica și universul scenic</p> <p>Metode teatrale și tehnici multi-media în sprijinul creației scenice</p>

SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline.

Elevul va învăța, prin metode adecvate vârstei, lucrurile necesare pentru dezvoltarea sa armonioasă în această etapă de viață și își va conștientiza rolul de elev prin activitățile desfășurate la disciplina *Teatrul și noi*. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, în succesiunea următoare: *competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi*. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- o În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- o Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- o Ce conținut voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- o Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- o Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Metoda specifică utilizată în predarea conținuturilor științifice este jocul teatral, tehnică eficientă și atractivă, prin care elevii își dezvoltă competențe într-un mod relaxant. Disciplina *Teatrul și noi* contribuie la formarea profilului absolventului de clasa a VIII-a și prevede finalitățile prin care elevul devine autonom și creativ în învățare, deschis spre învățarea permanentă, încrezător în forțele proprii, capabil să comunice și să coopereze cu alții.

Disciplina *Teatrul și noi* dezvoltă creativitatea, formează competențe de comunicare, competențe socio-emoționale și un comportament prosocial.

1. Dezvoltarea creativității

Dezvoltarea psihofizică a majorității elevilor de gimnaziu corespunde perioadei preadolescenței. Preadolescentul (12-15 ani) are interesul de a se afirma în fața celorlalți, de a-și dobândi autonomia. Preadolescentul trece printr-o etapă în care contestă normele sociale pe care le consideră „constrângătoare”, se revoltă împotriva tabuurilor și interdicțiilor, este animat de spirit vindicativ, dă dovadă de încăpățânare și de spirit de contradicție. Elevul din această grupă de vârstă dorește să aibă un sens al reciprocității psihosociale, tinde către obținerea concordanței între ceea ce el concepe să fie și între cum este el perceput de ceilalți. Din punct de vedere al dezvoltării psihosociale, acest stadiu este caracterizat prin identitatea/ confuzia rolurilor sociale. În prim planul intereselor preadolescentine se impune dezvoltarea creativității care derivă din două trebuințe fundamentale – de cunoaștere și de modele.

Promovarea unor metode creative de tipul învățării experiențiale prin descoperire, specifice disciplinei *Teatrul și noi*, facilitează demersul creativ școlar. Profesorul trebuie mai întâi să conștientizeze faptul că învățarea apare atunci când aceasta este ghidată de procesul natural al curiozității și dorinței elevului de a cunoaște. În același timp teatrul încurajează activitățile creatoare, prin asigurarea unui climat școlar ludic, spontan, fără critică exagerată, prin creșterea încrederii în sine a elevilor, și prin îmbunătățirea pregătirii profesionale a acestora. Teatrul permite dezvoltarea unui fond atitudinal propice creativității și expresivității elevilor, a independenței lor (în modul de a fi și a gândi), încurajând și stimulând manifestările lor expresiv-creative.

2. Dezvoltarea competențelor de comunicare

Elevii de gimnaziu trec, din punct de vedere cognitiv, din stadiul operațiilor concrete în cel al operațiilor formale. Operațiile de gândire devin complexe și interiorizate. Se consideră că dezvoltarea lor intelectuală este optimă atunci când reușesc să opereze asupra informațiilor prin generalizare și transfer. În acest stadiu se naște capacitatea elevilor de a formula ipoteze, de a le testa și de a rezolva probleme cu caracter abstract. Structurile lor cognitive sunt deosebit de plastice, acestea au o capacitate impresionantă de a se restructura și de a se perfecționa.

Dezvoltarea gândirii se bazează, de asemenea, pe câștigul în structurarea perceptivă. Dacă la debutul ciclului gimnazial elevul are încă o percepție deficitară, analitică și centrată pe concret, către sfârșitul acestuia percepția sa începe să câștige în structurare, în organizare, devine mult mai sintetică și mai concentrată asupra însușirilor esențiale ale obiectelor și fenomenelor.

Maturizarea atenției și a voinței (preadolescentul este capabil de o mai mare concentrare și de un efort voluntar mai îndelungat) ajută la optimizarea proceselor perceptivă. Maturizarea gândirii susține dezvoltarea morală a preadolescentului. El începe să judece faptele sale și pe cele ale celorlalți prin prisma unor valori proprii și a unor valori morale generale ale societății. Chiar dacă uneori se opune normelor și convențiilor sociale, aceasta nu înseamnă că nu și le însușește sau că este antisocial, ci doar că dorește să le testeze, să le cunoască sensul și puterea, să vadă până unde se poate întinde toleranța celorlalți față de „rebeliunea” sa.

3. Dobândirea competențelor socio-emoționale și a comportamentului prosocial

Pentru elevul de gimnaziu preadolescent, acceptarea de către covârșnici reprezintă o miză. El trăiește prin intermediul grupului de prieteni și pentru grup. Regulile comune ale prietenilor (jargonul verbal, gestual, îmbrăcăminte etc.) devin sursa generală a regulilor sale de comportament. Din punct de vedere afectiv, preadolescentul se distinge prin stările sale de confuzie. Perioada pe care o traversează implică ruperea stării de echilibru pe care a parcurs-o în etapa miciei școlare. Preadolescentul devine impulsiv, critic, poate adopta comportamente indezirabile.

Pe de altă parte, interacțiunea între gândirea critică, emoție și empatie (în calitate de componentă de bază a inteligenței emoționale) este complexă în preadolescență, iar o abordare constructivă a acestei dinamici pe care teatrul o facilitează este formarea unor competențe prosociale.

Finalitatea acestor competențe prosociale, care pot fi deprinse cu succes în cadrul disciplinei *Teatrul și noi*, este însăși reorganizarea conduitei pentru a transforma reacțiile emotive în reacții de adaptare la situație.

Avantajele participării la disciplina opțională *Teatrul și noi* pentru clasa a VI-a/a VII-a:

1. Scopul atelierelor de teatru din mediul preuniversitar este acela de a-i ajuta pe tineri să-și formeze și să-și dezvolte anumite abilități care să îi ajute în interacțiunea cu cei din jurul lor, nicidecum să pregătească viitori actori.
2. Arta teatrului urmărește dezvoltarea și potențarea aptitudinilor specifice artei actorului, necesare omului în viața de zi cu zi: observare, atenție, imaginație, senzorialitate, coordonare în spațiu, spontaneitate, memorie, acceptarea și controlarea emoțiilor, empatie, gestionarea conflictului, libertatea de exprimare în public, lucrul în echipă.

3. Teatrul oferă copilului libertatea de a propune idei fără ca acestea să fie judecate și catalogate ca bune sau rele. Fiecare idee este acceptată, pentru că ea este rodul creativității fiecărui elev.
4. La atelierele de teatru, toată lumea se joacă și acesta este câștigul fiecăruia în parte. Chiar dacă jocul este competitiv în teatru, nu există câștigător și învins. Nu rezultatul este cel care contează ci procesul parcurs.
5. Teatrul oferă fiecărui copil spațiul și libertatea necesare pentru a-și exprima individualitatea, deoarece fiecare este diferit față de ceilalți și special în propriul său fel.
6. Copiii învață prin joc, experimentează și participă activ, astfel încât fiecare își dezvoltă diferite abilități într-un mod plăcut.
7. Jocul presupune scop și reguli clare, pe care participanții și le asumă cu seriozitate. Joaca este la polul opus, nu presupune implicarea serioasă a participantului și nu urmărește un scop bine determinat. În joc, copilul descoperă numeroase lucruri despre el însuși și despre lumea înconjurătoare, pe când în joacă, el urmărește doar să se distreze.
8. Copilul învață să lucreze în grup: să coopereze cu partenerii de joc, să cedeze și să intervină atunci când este nevoie. Astfel, învață să fie: *noi*, nu *eu*.
9. În atelierul de teatru se folosește, de obicei, cercul sau semicercul, în care coordonatorul de joc se alătură copiilor, pentru că este esențial să lucreze împreună, și-și asume responsabilitatea comună pentru buna funcționare a grupului și a activității.
10. În atelierul de teatru regula este: *Împreună formăm un grup și deciziile le luăm împreună*, pentru că *Teatrul este artă de grup și nu artă individuală!*

Strategiile didactice

Teatrul este, fără îndoială, unul dintre mijloacele cele mai plăcute de a te dezvolta ca ființă socială deoarece se bazează pe joc. Alegerea relațiilor și a grupurilor sociale potrivite pentru copiii noștri, viitorii adulți, se poate îndruma și educa încă din copilărie. Descoperirea a „ceea ce vreau să fac/fiu când voi fi mare” va fi mai ușor de realizat dacă copilul va avea posibilitatea să se cunoască, să se exprime, să experimenteze situații sau profesii, așa cum se întâmplă prin jocul complex al teatrului.

Disciplina *Teatrul și noi* are ca finalitate educarea și dezvoltarea atenției, a spiritului de observație, a lucrului în echipă, a gândirii creatoare, a imaginației active, a limbii și vocabularului, a fizicalizării, precum și formarea și educarea ritmului, a vocii (pentru cântat și vorbit), a vorbirii (comunicării) în public, pe nivele de vârstă și interese/competențe.

Orele de teatru propuse în această programă îmbină armonios mai multe arte și competențe, astfel: mișcare (sport și dans), vorbire (dicție, limbă și literatură), cântat (impostafie și muzică), imagine (desen, pictură, manufactură). Prin intermediul jocurilor și al exercițiilor propuse în cadrul disciplinei *Teatrul și noi*, urmărim să insuflăm elevilor respect și plăcere pentru (propria) muncă: jocuri create împreună, decoruri și măști construite, spectacole realizate împreună, cântece și dansuri repetate și create împreună. Lucrul în grup, formarea și dezvoltarea personalității fiecărui membru al echipei în cadrul acestor activități sunt esențiale pentru programul și propunerea noastră educațională.

Teatrul în educație este o activitate 100% practică. Disciplina are un accentuat caracter practic-aplicativ, explorator care presupune implicarea directă a elevilor. Ei își descoperă aptitudini specifice și își formează competențe socio-emoționale, atât de necesare în viața de adult viitoare.

Ora de *Teatrul și noi* se poate desfășura în diferite medii de învățare: sala de clasă, sala de sport, curtea școlii, parcul, etc. cu o singură condiție: ca întreg colectivul să își asume „transformarea” spațiului respectiv în orice alt spațiu/timp cunoscut sau imaginat; iar aceasta aderare la un țel comun îi va face pe elevi să se simtă bine, să-și manifeste starea de bucurie, să devină motivați în realizarea unor scopuri artistice comune grupului din care fac parte. Conform principiului de bază: *arta teatrului e artă de grup și nu arta individuală*, în atelier se va pune accentul pe lucrul în perechi și în grup, favorizând integrarea, ajutorarea și stimularea reciprocă, dezvoltarea comunicării, a toleranței, a rezolvării unor situații nou apărute, a experimentării, conform principiului *concesie și cooperare*.

Acolo unde este nevoie se va asigura utilizarea unor materiale didactice (mingi, cercuri, eșarfe, culori etc.), deși, un principiu de bază în arta teatrului - *actorul face să existe lucruri care nu există* - ne motivează să lucrăm cu succes, exerciții cu obiecte cărora, cu imaginație și convingere, copiii le pot schimba identitatea (de ex. un banal pahar de plastic poate deveni pocalul de aur din care bea un prinț o băutură miraculoasă, ori un simplu pantof de sport, poate deveni condurul de cleștar al Cenușăresei).

În derularea demersului didactic se vor lua în considerație următoarele aspecte:

- cuprinderea tuturor elevilor în activitățile de teatru, adaptând exercițiile la particularitățile fizice și motrice ale vârstei elevilor; nu se vor utiliza jocuri care presupun eliminarea elevilor; prin rotație, rolurile de conducere/constituire echipe se vor acorda tuturor elevilor;

- principiul la *Teatru nimeni nu pierde niciodată*, deci nu există grupe de învingători și învinși, ci colegi care au reușit o performanță într-un anumit moment. Oricum, cu implicare și concentrarea atenției, oricine poate câștiga;

- un joc nou predat se va relua doar pentru amuzamentul elevilor și se va căuta schimbarea unor teme, scopuri, reguli, toate la sugestia elevilor. Exercițiile nu se fac niciodată identic, pentru că aceasta duce la mortificarea creației; teatrul cu și pentru copii se construiește numai pe tărâmul *Improvizației*;

- jocurile de mișcare se pot lucra de la o clasă la alta, în contexte noi, respectându-se particularitățile elevilor;

- se recomandă ca la fiecare oră să se alterneze tipurile de exerciții pentru a nu plictisi elevii;

- fiecare oră de *Teatrul și noi* va începe, obligatoriu, cu pregătirea organismului pentru efort (încălzirea);

- după fiecare joc care solicită efort, se va lucra un exercițiu static;

- reușita unei clase de teatru ține foarte mult de harul cu care profesorul (profesionalizat) coordonează activitatea de învățare (experimentarea) și de armonia care se creează între elevi.

Toate activitățile de predare vor respecta principiile didactice de bază, după cum urmează: principiul intuiției sau unității dintre senzorial și rațional; principiul legării teoriei de practică; principiul însușirii conștiente și active a cunoștințelor; principiul sistematizării și continuității cunoștințelor; principiul accesibilității cunoștințelor sau respectării particularităților de vârstă; principiul individualizării și diferențierii învățării; principiul însușirii temeinice a cunoștințelor.

Pentru proiectarea activităților de învățare puteți folosi bibliografia propusă la sfârșitul acestui document, unde veți regăsi resurse teoretice și numeroase exemple practice.

Pentru a evalua procesul de evoluție al fiecărui elev, cadrul didactic va folosi evaluarea formativă.

Evaluarea continuă, formativă este eminentă practică în cadrul orei de teatru, focalizată pe competențele elevilor, introducând imediat rezultatele ei în fluxul educativ. Evaluarea formativă este internă și este axată pe proces, se face pe tot parcursul învățării, conform unui principiu de bază (exprimat de profesoara americană Viola Spolin): *pe scenă, important este procesul, nu succesul*.

Evaluarea formativă urmărește două dimensiuni:

- Evaluarea cu rol de a fixa învățarea, de a o sprijini și întări, urmărind și progresul elevilor (assessment for learning) – permite reflecția asupra modului de învățare al elevilor și oferă direcții de optimizare. Pentru aceasta se recomandă metode colective, interactive, cu rol atât de evaluare (achiziții și progres), cât și de fixare și consolidare a rezultatelor învățării, având o importantă funcție de sprijin a grupului de elevi în învățare. Metodele vor fi cu precădere din sfera celor alternative și complementare, inclusiv sub formă de exerciții și jocuri cu scop evaluativ;
- Evaluarea cu rol de apreciere și evaluare a achizițiilor în termeni de rezultate ale învățării – cunoștințe, abilități, atitudini, comportamente (assessment of learning). În acest scop, se utilizează autoevaluarea și interevaluarea (evaluarea colegială). Pentru evaluarea fiecărui

elev, se recomandă metode de evaluare precum: activități practice, proiecte individuale și de grup, postere/desene/colaje, portofolii. Este important ca profesorul să acorde feedback permanent pentru a evidenția progresul fiecărui elev, să încurajeze exprimarea ideilor, a argumentelor personale, expunerea și valorizarea produselor învățării.

Evaluarea inițială nu se aplică la orele de *Teatrul și noi*, conform ideii că arta teatrului este o carte deschisă oricui, un loc de joc și experimentare, de dezvoltare și cunoaștere. Nu se recomandă să se facă diferențe între copiii care au făcut teatru și cei care nu au făcut niciodată.

În programa disciplinei opționale *Teatrul și noi* pentru clasa a VI-a/a VII-a, se folosesc următorii termeni specifici:

1. **coordonate scenice** – pe baza acestora se dezvoltă procesul de creație în arta actorului. Acestea sunt: *teme, probleme, situații, sarcini, scopuri*. Parcursul este: un actor primește o **temă**; în acest moment se ridică o **problemă** (sau mai multe) ce trebuie rezolvată (rezolvate); acestea se pot subsuma mai multor **situații** care, implicit, dau actorului mai multe **sarcini** ce vor trebui organizate, după un traseu ce implică urmărirea unor **scopuri** clare, derivate din chiar tema primită. Nu există o soluție impusă de cineva. Niciun profesor sau regizor nu trebuie să impună, stabilească, fixeze felul în care elevul să rezolve tema primită;

2. situația scenică se orientează după un număr de **parametri teatrali**. **Parametrii teatrali** sunt *unde, de unde* (se referă la determinanta spațială), *când, de când* (se referă la determinanta temporală), *ce, de ce* (se referă la determinanta acțională), *cine* (întotdeauna *EU* în situația dată). În procesul de creație al actorului se păstrează *regula celor trei unități*; în spațiul scenic trebuie să se răspundă acestor trei coordonate de bază: spațiu, timp și acțiune scenică;

3. **fizicalizare** în teatru se poate dobândi doar cu ajutorul mijloacelor de expresie artistică și a acțiunilor fizice determinate de relațiile și descoperirile scenice.

4. **reacție organică/organicitate** în teatru se referă la capacitatea de a întruchipa veridic situații de viață cât mai diverse, a trăi cu adevărat alte vieți

5. **improvizație** presupune că soluțiile trebuie găsite în acel moment, în acel timp și spațiu, într-o condiționare psihologică ce ține de fiecare om-actor în parte. Temele nu trebuie niciodată rezolvate „la rece” de dinainte, adică „preparate”. Un plan bine încheiat de dinainte, un fel de mică regie prin care se rezolvă mental traseele scenice va duce întotdeauna la un rezultat formal, fără viață. În teatru, nu are valoare viața „gândită”, „organizată” de dinainte, ci viața trăită în acel moment ca-n realitate;

6. **soluții/rezolvări scenice** - trebuie să apară spontan, în urma unui proces psihologic organic, întreaga ființă a omului-actor trebuind să participe real și concret în momentul soluționării temelor din parcursul scenic;

7. **magicul dacă** este principiul teatral de bază prin care un om își poate asuma gândirea unei alte persoane, prin apel la imaginație, constituind primul pas către empatie. Cuvântul „dacă” este un impuls, un stimul al activității noastre creatoare interioare. Cu alte cuvinte, *ce aș face, în cel fel aș proceda într-o situație de viață a altui om?*;

8. **principiul acțiunii fizice** este principiul de bază în arta actorului conform căruia acțiunea pe scenă este născută natural/organic/spontan, în urma unui gând. Doar în acest fel, acțiunea devine credibilă pentru spectator;

9. **conflictul scenic** reprezintă principalul nucleu care generează acțiunea scenică (conflict în sensul de păreri pro/contra în cadrul relațiilor interumane ce se stabilesc în procesul artistic). Acesta este cel ce are puterea de a determina stabilirea de **teme** de studiu, **probleme** de rezolvat în funcție de tematica aleasă, **situații** ce trebuie înțelese și **sarcini** concrete ce deriva de aici, în atingerea **scopului** conținut în chiar tema ridicată de conflictul inițial;

10. **concesie și cooperare** este un principiu esențial în arta teatrului, care stă la baza activității eficiente și echilibrate de grup, prin faptul că fiecare participant își dezvoltă capacitatea de a interveni atunci când este nevoie de el, la fel cum va ști să aprecieze când este momentul să facă un pas înapoi și să permită altora să intervină;

11. **cercurile de atenție** constituie un instrument de lucru - determinante spațiale, după cum urmează: cercul mic (spațiul care se descrie în jurul copilului-actor, altfel cunoscut drept spațiu intim); cercul mediu (se referă la încăperea/clasa/scena în care acționează copilul-actor și tot ceea ce acest spațiu conține) și cercul mare (descrie spațiul ce poate fi acoperit cu privirea până la linia orizontului – stradă, cartier, sat, oraș);

12. **punctul de concentrare** ajută la izolarea pe segmente a tehnicilor teatrale, care fiind complexe și suprapuse, pot fi astfel explorate detaliat; asigură controlul în Improvizatie, unde, altfel, spiritul creator nedirecționat ar putea deveni o forță mai curând distructivă, decât stabilizatoare; asigură concentrarea copilului-actor asupra unui punct mobil și schimbător; concentrarea asupra unui punct îl eliberează în vederea acțiunii spontane și îl pregătește pentru o experiență mai mult organică decât cerebrală;

13. **spațiul scenic** reprezintă spațiul de lucru în care se desfășoară atelierul/cursul de teatru, care este clar delimitat și poate fi transformat conform temelor abordate (în funcție de situațiile scenice pe care grupul dorește să le creeze).

14. **aptitudini specifice teatrului** fac referire la imaginație, spontaneitate, folosirea pleneră a simțurilor, coordonare, activarea memoriei afective, gândire asociativă, puterea de a empatiza, păstrarea atenției și atenția distributivă, armonizarea cu grupul”;

15. **creativitate în teatru** presupune patru tipuri de aptitudini reprezentative: sensibilitate față de problemele celuilalt/celorlalți, disponibilitatea receptivă, mobilitatea și originalitatea. Preadolescenții creativi sunt mult mai receptivi față de impulsurile senzoriale, reacționând mai puternic la stimuli exteriori, modificându-se în trăirile interioare, în funcție de cunoașterea momentelor de viață din ce în ce mai variate. Reactivitatea crescută la stimuli exteriori nu poate fi considerată artă, însă acei oameni care au un aparat senzorial mult mai fin pot deveni creatori. Aptitudinile creative sunt perfectibile conform studiilor din psihologie. Dezvoltarea creativității în preadolescență generează rezultate excelente în existența și activitatea (chiar și nonartistică) din viața fiecărui individ.

16. **teatru educațional** se referă la o formă de realizare a unui proiect teatral în care implicarea fiecărui membru al echipei este relevantă pentru toate etapele și palierele de lucru, care promovează un mod de lucru creativ, democratic, cu rol în dezvoltarea culturală și prosocială a preadolescenților. În teatru educațional primează dezbaterile problemelor de ordin social și dezvoltarea cognitiv-emoțională, doar într-o mică măsură finalitatea estetică.

17. **adevărul personal** constituie scopul creației scenice prin găsirea unui mecanism de gândire interior al fiecărui copil-actor asemănător cu modul de gândire al personajului creat. Astfel, se realizează finalitatea traseului Eu-Rol-Personaj, în care Eu-ul actorului se regăsește în Eu-ul personajului.

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI PRACTICE (JOCURI)

Ce urmărim? Competențe specifice	Cum procedăm? Exemple de jocuri
<p>1.1. Crearea unor situații scenice noi făcând apel la reacțiile spontane</p>	<p><i>Ce-ți trece prin minte</i> Participanții sunt așezați pe cerc. Unul spune un cuvânt și cel din dreapta lui zice primul cuvânt care îi vine în minte legat de cuvântul rostit ș.a.m.d. De exemplu: <i>macaroană – pastă – periuță de dinți – strălucire – soare</i>. Coordonatorul se asigură că participanții mențin cursivitatea jocului, încurajându-i să spună primul cuvânt care le trece prin minte.</p> <p><i>Canalele TV</i> Participanții sunt împărțiți în grupuri de câte 4 persoane. Pe rând, lucrează o echipă, ceilalți observă. Coordonatorul decide împreună cu fiecare dintre cei patru ce post TV își aleg, de exemplu: Discovery, Eurosport, Entertainment, History, MTV, HBO. și o temă de discuție comună tuturor, de exemplu: <i>cărți</i>. Coordonatorul are o telecomandă imaginară în mână. Când îndreaptă telecomanda spre unul dintre participanți, acela începe discuția despre tema aleasă, folosind limbajul specific postului de televiziune ales. Coordonatorul schimbă aleatoriu posturile între ele, indicând către unul dintre cei patru care lucrează.</p> <p><i>Carambulul cuvintelor</i> Participanții se așază pe sol în cerc. Coordonatorul alege un voluntar care merge în centrul cercului și închide ochii. Cei de pe cerc pasează de la unul la altul un obiect de dimensiuni mici (de exemplu: minge de ping pong sau tenis), până când cel din centru spune <i>stop</i> și rostește o literă. Cel la care a rămas obiectul spune cât mai multe cuvinte în timp ce mingea face un tur pe cerc și se întoarce din nou la el. Cel din centrul cercului revine pe cerc, iar în centru se așază cel la care a rămas mingea.</p> <p><i>Sunt un... pantof</i> Participanții formează un semicerc. Coordonatorul alege un voluntar care merge în fața semicercului și acționează în același timp în care rostește: <i>sunt un...</i>, așezându-se în poziția obiectului ales. Ceilalți participanți acționează rapid atât fizic, cât și verbal, pentru a completa caracteristicile obiectului. De exemplu: primul spune <i>sunt un pantof</i> și în același timp se așază într-o poziție pe care el o consideră reprezentativă pentru obiect, altcineva i se alătură, spunând <i>sunt șiretul pantofului</i>, completând imaginea cu ajutorul corpului său.</p> <p><i>Cascadă de întrebări</i> Participanții sunt împărțiți în două sau patru grupuri în funcție de</p>

	<p>numărul lor. Se așază în două șiruri indiene, astfel încât să fie față în față. Se lucrează în perechi, primii doi din ambele șiruri poartă o discuție coerentă folosind numai întrebări pe o temă dată de către coordonator, de exemplu: <i>la școală, la spital, pe stradă, la metrou</i>. Discuția trebuie să fie continuă, fără pauze de gândire. În momentul în care unul dintre ei folosește afirmație sau face o pauză de gândire prea mare, trece la capătul șirului, iar cel din spatele lui continuă discuția.</p>
<p>1.2. Manifestarea interesului pentru dezvoltarea situațiilor scenice imaginate valorificând jocurile de improvizație</p>	<p><i>Ce-ai fi dacă ai fi?</i> Participanții se deplasează în spațiul de lucru, fără să se atingă și fără să vorbească între ei, pe un ritm impus prin bătăi de palme de către coordonator. Atunci când acesta spune <i>stop</i>, participanții îngheață (rămân în statuie) și la <i>start</i>, repornesc. În momentul în care sunt statui, coordonatorul alege o persoană, îi roagă pe toți să se uite, fără să se miște, la aceasta și să-și imagineze în ce ipostaze se poate regăsi acea persoană, observând poziția în care a înghețat. De exemplu: putem avea o persoană care are mâna dreaptă în față, cea stângă, pe lângă corp – persoana poate să fie la casă la magazin și vrea să achite sucul, să cumpere un bilet de tren, să fie un profesor care explică ceva, să arate medicului rana pe care și-a făcut-o în timp ce se urca într-un copac, să invite pe cineva la dans.</p> <p><i>Jobenul</i> Participanții formează un cerc și își imaginează că în centrul cercului se află un joben, în care încap tot universul, de la obiecte până la fenomene ale naturii și sentimente. Fiecare participant alege să ia ceva din joben, întinde mâna spre centrul cercului, extrage din joben un lucru și îl denumește, de exemplu: <i>Iau din joben o floare și i-o dăruiește partenerului din dreapta, cel din urmă o primește și continuă jocul.</i></p> <p><i>Creatorii fantastici</i> Participanții sunt împărțiți în două sau trei grupuri cu număr egal de participanți în funcție de numărul lor total. Împreună, ei decid ce vor să creeze, de exemplu: o mașină de făcut covoare zburătoare. După ce s-au pus de acord asupra lucrului pe care vor să-l creeze, fiecare dintre ei propune o acțiune, astfel încât să contribuie de la început până la finalizarea procesului. Apoi, prezintă grupului creația, iar ei trebuie să își dea seama ce au creat.</p> <p><i>Reclama</i> Coordonatorul pregătește niște teme scrise pe bucăți de hârtie, pe care participanții le extrag. Pe baza temei date, fiecare creează o poveste de tip reclamă, fără să folosească „și”, „dar” și „ăăăăă”,</p>

	<p>pauze lungi sau să vorbească lent. De exemplu: <i>pastă de dinți</i> – „Dacă vă spălați cu această pastă de dinți dimineța, la prânz, seara chiar, veți visa numai lucruri frumoase seară de seară. Încercați pentru a vă convinge!”. Se recomandă să existe teme pentru fiecare participant pentru a nu se repeta.</p> <p><i>Mingea magică</i> Participanții stau în cerc și pasează unul la altul o minge. Pe parcurs, coordonatorul le indică caracteristici (dimensiuni, forme, greutate, temperatură) ale mingii pe care o pasează pe cerc, conform cărora participanții acționează. De exemplu: mingea devine foarte grea; arde; îngheață. Se pot introduce mai multe mingii pe cerc, de diferite dimensiuni sau culori, coordonatorul atribuind fiecăreia o caracteristică diferită, grupul manipulând mingea respectivă conform indicațiilor date.</p>
<p>2.1. Identificarea intuitivă a unor elemente de bază în interacțiunea teatrală</p>	<p><i>Ține mingea sus</i> Participanții formează un cerc și pasează o minge (dimensiune medie, ușoară) de la unul la altul. Mingea circulă de la unul la altul, fără să fie oprită sau ținută de cineva. În același timp, de fiecare dată când mingea este lovită, întregul grup numără cu voce tare în ordine crescătoare, pornind de la 1, numărul loviturilor. Dacă mingea atinge solul, se reîncepe numărătoarea de la 1. Mingea poate fi lovită cu orice parte a corpului, important este ca ea să rămână în aer. Participanții pot ieși din cerc ca să lovească mingea, apoi revin pe cerc. Participanții învață să coopereze, să cedeze atunci când este cazul și să intervină pentru ca mingea să rămână în aer.</p> <p><i>Cascada de întrebări</i> Participanții sunt împărțiți în două sau patru grupuri în funcție de numărul lor. Se așază în două șiruri indiene, astfel încât să fie față în față. Se lucrează în perechi, primii doi din ambele șiruri poartă o discuție coerentă folosind numai întrebări pe o temă dată de către coordonator, de exemplu: la școală, la spital, pe stradă, la metrou. Discuția trebuie să fie continuă, fără pauze de gândire. În momentul în care unul dintre ei folosește afirmație sau face o pauză de gândire prea mare, trece la capătul șirului, iar cel din spatele lui continuă discuția</p> <p><i>Lasă-te condus</i> <i>Etapa 1.</i> Participanții sunt împărțiți în perechi, așezați pe două linii, față în față. Pe rând, fiecare din pereche îl conduce pe partener pe un traseu simplu și scurt, stabilit de coordonator. În prima fază, unul dintre parteneri îl conduce pe celălalt, amândoi având ochii deschiși. În a doua fază, partenerul condus are ochii închiși. În a treia fază, cel care conduce are ochii închiși, iar cel</p>

condus ochii deschiși. Pe timpul jocului, nu se vorbește, iar coordonatorul se asigură că participanții țin ochii închiși atunci când trebuie. Jocul se reia până când fiecare învață să conducă și să se lase condus. La sfârșitul activității, se recomandă o discuție pe baza celor experimentate, moderată de către coordonator. Se pot folosi de exemplu următoarele întrebări: *Cum vă simțiți acum?*; *Cum v-ați simțit atunci când erați conduși?*; *Cum v-ați simțit atunci când conduceați?*; *Care ipostază a fost mai dificilă?*; *Cum se reflectă acest joc în experiența voastră de zi cu zi?*. Se pot adăuga întrebări în funcție de observațiile făcute de coordonator pe timpul activității și de observațiile participanților.

Etapa 2. După ce participanții învață să conducă și să se lase conduși, traseul poate fi complicat: se pot introduce obstacole (scaune pe care să le ocolească, mese pe sub care să treacă, sticle peste care să sară etc.) sau acțiuni pe care cei conduși (au ochii acoperiți cu o eșarfă) să le facă, conduși de cei care văd. Pe tot parcursul jocului, nu se vorbește. Cei care conduc au grijă la partenerii conduși, le indică prin contact fizic ce au de făcut. La sfârșit, se poate discuta pe marginea activității, pe modelul întrebărilor de la etapa 1, la care pot fi adăugate și altele; de exemplu: *Ce strategii ați folosit ca să îl faceți pe partenerul condus să vă asculte?*.

Etapa 3. Participanții se așază într-un șir indian, fiecare îl prinde de umeri sau ășolduri pe cel din fața lui și, în afară de prima persoană din șir, toți închid ochii. Primul îi conduce pe un traseu, stabilit de către coordonator. Traseul poate să fie simplu, iar pe parcurs să devină cât mai complicat, adăugându-se treptat cât mai multe obstacole. Pe parcursul jocului, nu se vorbește. La sfârșit, se recomandă o discuție pe baza celor experimentate, pe modelul întrebărilor de la etapa 1, la care pot fi adăugate și alte întrebări.

Conversație în grup

Participanții sunt împărțiți în patru sau șase grupuri cu număr egal de participanți. Vor lucra pe rând, câte două grupuri. Cei care nu lucrează, se așază într-un semicerc, în jurul celor care lucrează și îi observă atent. Cele două grupuri care lucrează se așază față în față și discută, respectând următoarea regulă: fiecare grup funcționează ca un tot, cuvintele se rostesc în același timp de către toți membrii unei echipe. De exemplu: primul grup va întreba *Ce faci?*, iar al doilea va răspunde *Bine*, fără ca cei de pe margine să își dea seama cine inițiază fiecare cuvânt. Treptat, ritmul vorbirii crește și devine cât mai apropiat de cel folosit în vorbirea curentă.

	<p><i>Dirijorul orchestrei umane</i> Participanții pot fi împărțiți în mai multe grupe de lucru sau pot rămâne în grupul mare. Se va alege un voluntar care să devină dirijorul fiecărui grup și care va propune mișcări și/sau sunete, pe care ceilalți le vor prelua cât mai fidel, observând cu atenție mișcarea conducătorului. Dirijorul poate varia ritmul și intensitatea mișcărilor.</p>
<p>2.2 Exersarea rolurilor în situațiile scenice înțelegând etapele procesului de construcție a momentelor scenice</p>	<p><i>Creează spațiul, timpul și acțiunea</i> Fiecare participant va propune un spațiu. Când termină exercițiul, profesorul va întreba: „Am înțeles <i>unde</i> se afla?”. Colegii răspund. Dacă ei nu au înțeles unde se află, el va adăuga/scoate elemente până când se va înțelege opțiunea sa. După această etapă, copilul-actor va introduce și un timp prin introducerea unor detalii. Atunci când este gata, profesorul întreabă: „Ați înțeles când are loc?”. Dacă răspunsul lor este negativ, atunci jucătorul va aduce alte elemente pentru a clarifica și acest aspect. Atunci când cei doi parametri sunt atinși, copilul-actor va face o acțiune firească și necesară în acest spațiu. La sfârșit, profesorul întreabă: „S-a înțeles ce acțiune a făcut și de ce?”. De notat faptul că acest exercițiu este 100% nonverbal; copilul care lucrează nu vorbește, ci doar acționează. Toți copiii clasei vor trece pe rând prin acest exercițiu, încercând să propună soluții noi pentru a nu se repeta ideile inițiate.</p> <p><i>AB fără replică 1</i> Exercițiul urmează jocul <i>Creează spațiul, timpul și acțiunea</i> și constă în faptul că odată ce un elev creează un spațiu, timp și acționează în conformitate cu acestea, un alt coleg care a înțeles propunerea intră în spațiu și acționează împreună cu cel care a propus. Acțiunea pe care o propune cel de-al doilea este de ajutor/suținere/continuare a acțiunii propuse de primul.</p> <p><i>AB fără replică 2</i> Exercițiul urmează jocul <i>Creează spațiul, timpul și acțiunea</i> și constă în faptul că odată ce un elev creează un spațiu, timp și acționează în conformitate cu acestea, un alt coleg care a înțeles propunerea intră în spațiu și acționează împreună cu cel care a propus. Acțiunea pe care o propune cel de-al doilea se opune acțiunii propuse de primul, adică cel de-al doilea creează un conflict.</p> <p>Notă: Exercițiile <i>AB fără replică 1 și 2</i> sunt nonverbale în totalitate.</p> <p><i>AB cu replică 1 și 2</i> Exercițiul urmează jocul <i>Creează spațiul, timpul și acțiunea</i> și constă în faptul că odată ce un elev creează un spațiu, timp și</p>

	<p>acționează în conformitate cu acestea, un alt coleg care a înțeles propunerea intră în spațiu și acționează împreună cu cel care a propus până când cei doi simt nevoia/necesitatea de a spune o replică simplă: „Te ajut eu/Nu-i nevoie/Mulțumesc” etc. Același principiu se aplică și la situația în care acțiunea este în contradictoriu.</p> <p><i>AB cu replică 2</i></p> <p>Exercițiul urmează jocul <i>Creează spațiul, timpul și acțiunea</i>. Se lucrează în doi, iar coordonatorul va oferi fiecărui jucător câte o replică scrisă pe un bilet; replicile rămân secrete. Exemple de replici: „A: Ai întârziat la ora de matematică? B: Da.”, „A: Ai sunat-o pe mama? B: Mi s-a descărcat telefonul.” etc. Unul dintre jucători va crea spațiul, timpul și va acționa necesar în conformitate cu acestea, astfel încât replica pe care o va avea de spus să fie justificată. Când aceste informații sunt clare, cel de-al doilea intră în spațiu și acționează astfel încât replica pe care o are de spus să devină necesară. Profesorul oprește jocul atunci când s-au spus cele două replici.</p> <p>Notă: în funcție de imaginația copiilor și a profesorului, acest exercițiu se poate dezvolta la infinit. Replicile pot avea legătura între ele sau nu; cel de-al doilea jucător poate aștepta pe hol până când primul aranjează spațiul și timpul, neștiind ce găsește în sală și nici replica partenerului (această etapă a exercițiului conduce la dezvoltarea spontaneității). Se poate crește numărul de replici, de la două, patru, șase etc. În acest sens, se recomandă resursele din bibliografia obligatorie: Viola Spolin, Dragoș Muscalu, <i>Improv.</i></p>
<p>3.1. Elaborarea unor scenarii de teatru</p>	<p><i>Cea mai frumoasă întâmplare</i></p> <p>Profesorul cere copiilor să se așeze în cerc pe scaune sau direct pe podea. Apoi le cere ca timp de 2 minute să își amintească și să rememoreze cea mai frumoasă întâmplare din viața lor. După scurgerea celor 2 minute, fiecare copil povestește celorlalți Cea mai frumoasă întâmplare.</p> <p>Prin activarea memoriei afective, copiii parcurg emoții, trăiri afective diverse, se cunosc mai bine și creează punți de comunicare și sudează grupul.</p> <p><i>Cel mai penibil moment</i></p> <p>Profesorul propune copiilor să își amintească cel mai penibil moment din viața lor (după ce s-a stabilit, în prealabil, înțelesul cuvântului penibil).</p> <p>Apoi, profesorul cere copiilor ca, timp de 2 minute, fiecare să își reamintească cu lux de amănunte momentul penibil trăit în trecut. În faza următoare, fiecare copil povestește grupului Cel mai penibil moment al lui. Prin intermediul acestui exercițiu, se face</p>

	<p>apel la memoria afectivă a fiecăruia, prin povestirea publică (în cadrul atelierului de actorie) se reglează în grup experiențe traumatizante din trecut, se eliberează tensiuni și jene posibile, se sudează grupul.</p> <p>I-2-3</p> <p>Participanții sunt împărțiți în grupuri de câte trei persoane. În cadrul microgrupului, se decide locul în care se desfășoară acțiunea (în cabinetul medical, în cabinetul directorului, la magazin.). Din fiecare grup, un participant părăsește pentru câteva minute spațiul de lucru. În acest timp, cei doi decid cine poartă statutul cel mai înalt (exemplu: doctor-asistent). La revenirea celui de-al treilea coleg, aceștia improvizează o discuție în contradictoriu, fără a fi evidenți în ceea ce privește statutul lor (de exemplu: nu se folosește apelativul „Domnule Doctor”). După ce observă interacțiunea celor doi, al treilea enunță numele colegului cu statut mai înalt. Împreună și cu ajutorul coordonatorului, depistează o posibilă soluționare a conflictului. Improvizațiile sunt prezentate pe rând întregului grup de lucru.</p> <p>Vreau – Nu vreau</p> <p>Copiii se grupează pe perechi. Principiul este următorul: unul dintre copii afirmă și lucrează exercițiul de improvizație lucrând cu: <i>Vreau!</i>, celălalt cu <i>Nu vreau!</i>. Cel care are replica <i>Vreau!</i> are obligația de a rezolva/propune rezolvarea conflictului rămânând pe poziția <i>Vreau</i>. Celălalt partener are aceeași obligația, respectând poziția lui <i>Nu vreau</i>. Dialogul dintre cei doi trebuie să găsească, acum și aici, justificare pentru vreau/nu vreau; același lucru se poate rezolva pe <i>Pot/Nu pot</i>, <i>Pleacă/Nu plec</i> etc. Important este nu să se țipe sau să se transforme exercițiul într-unul muscular, agresiv. Scopul este de a onora aceste poziții de forță și de a găsi rezolvarea (calea de mijloc). Atunci când se rezolvă conflictul – când se găsește calea de mijloc (adică pot să trec la o altă replică – justificat) exercițiul se oprește. Aceasta înseamnă că am gestionat conflictul până la capăt, până la ultimele sale posibilități.</p> <p>Povestea lor idee mea</p> <p>În grupuri de lucru elevii aleg câte un moment semnificativ citit în lecturile obligatorii. Se aleg apoi personajele (maxim patru) iar copiii sunt invitați să-și imagineze dialogul (extra text) dintre personaje și să găsească soluționări dramatice în funcție de firul roșu al narațiunii deja existent. Ex: <i>Lizuca</i>, <i>Patrocle</i>, <i>Zâna cea bună din „Dumbrava minunată” de Mihail Sadoveanu etc.</i>)</p>
<p>3.2. Crearea unui context artistic teatral</p>	<p>Regizorul meu</p> <p>Elevii clasei își aleg un conducător de joc și apoi se împart în</p>

cu ajutorul tehnicilor de spectacol

două grupurile A și B. Conducătorul dă indicii asupra spațiului și timpului în care cele două echipe își construiesc acțiunile. Apoi, le dă câte o replică care nu are nicio legătură cu timpul și spațiul ales (replica dată echipei A are legătură cu spațiul și timpul grupei B și invers). Fiecare grup va găsi o soluție pentru justificarea replicii primite. Nu este un joc de competiție, ci unul care dezvoltă colaborarea în grup, acceptarea propunerilor colegilor de lucru și stimulează spontaneitatea.

Crearea unui portret individual din câteva elemente de recuzită

Fiecare elev își aduce de acasă 2-3 obiecte despre care el crede că îl reprezintă. Cu aceste obiecte, va crea într-un colț al clasei un colaj care devine portretul său; acesta este modul în care el vrea să fie perceput de colegi, iar aceștia vor încerca să îl înțeleagă și evident să îi respecte opțiunea.

Crearea de spații

Exercițiul se lucrează individual, fiecare elev va avea la îndemână câteva obiecte pe care fie le aduce de acasă, fie au fost aduse de colegi și le găsește în clasă. Cu aceste câteva elemente va propune un spațiu în care să poată avea loc o acțiune scenică. Apoi, va propune același spațiu și un timp. Creațiile lor pot merge în spații și timpuri reale sau fantastice, din timp istoric îndepărtat sau din viitor, cât și dintr-un timp care nu a existat vreodată.

Crearea de scenarii individuale sau în grup

Exerciții se lucrează individual, în perechi sau în grupuri mai mari. Se dă sau se alege o temă de discuție, iar apoi ca în exercițiul Cascadă de întrebări, elevii vor începe să improvizeze un dialog. Profesorul va nota/înregistra replicile improvizate, pe care apoi le vor discuta și din care vor crea o variantă optimă. Aceste scurte texte create de copii pot deveni bază pentru momentele teatrale (scenete) viitoare.

Momente de teatru colectiv

Se recomandă ca momentul de teatru colectiv să urmeze acest procedeu de improvizație. De aceea, atunci când se creează proiecte de teatru educațional cu și pentru copii, traseul propus este următorul:

1. crearea textului de către copii prin metodele de scriere creativă, cu teme și grad de dificultate specifice vârstei lor;
2. abordarea în suită a jocurilor: Crearea de spațiu, timp și acțiune, AB-uri fără replică, AB-uri cu replică, toate având la bază teme, probleme și situații din textul construit de elevi;
3. stabilirea decorului și a recuzitei se face în funcție de **necesitatea** acestora în spațiile construite de elevi;
4. alegerea costumelor se face în funcție de necesitatea lor în

	<p>acțiunile și situațiile scenice propuse de elevi;</p> <p>5. alegerea muzicii se face în funcție de necesitatea ei în acțiunile și situațiile scenice propuse de elevi.</p> <p>Dincolo de elementele de decor, recuzită, costum și muzică, esențial în arta teatrului rămâne adevărul după care acționează/trăiesc/vorbesc/vorbesc/gândesc copiii-actori în situația scenică. Orice soluție/ rezolvare/ ton de vorbire/ „interpretare”/ mișcare corporală/ mimică a feței impuse de profesor conduc către mortificarea procesului creator. Teatrul aplicat în educație are ca scop dezvoltarea creativității copiilor, nu transformarea lor în executanții gândurilor și convingerilor profesorilor. Spectacolele cu și pentru elevi sunt create doar de elevi, profesorul fiind un îndrumător/catalizator/suștinător/ghid conștient de misiunea sa de educator.</p>
--	--

BIBLIOGRAFIE

1. Apostol, Radu, *Teatru ca metodă. Teatru educațional*, UNATC Press, București, 2018 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Teatru_ca_metoda_Teatru_educational.pdf
2. Apostol, Radu, *Teatru social. Perspective asupra rolului teatrului în raport cu societatea*, UNATC Press, București, 2018 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Radu_Apostol_Teatru_social.pdf
3. Bețiu, Mihaela, *Elemente de analiză a procesului scenic*, UNATC Press, București, 2018 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Mihaela_Betiu_elemente_de_analiza.pdf
4. Boldășu, Romina, *Despre expresivitate corporală în arta actorului*, UNATC Press, 2019
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Romina_Boldasu_Despre_expresivitate_corporala_in_arta_actorului.pdf
5. Bors, Octavia Mihaela, *Teatru forum. Ghid*, București, 2017,
https://www.anpcdefp.ro/library/Rapoarte%20%C8%99i%20analize/Ghiduri_CONNECTOR_2017/Ghid%20Teatru%20Forum_RO.pdf
6. Ciocșirescu, Thomas, *Curs de vorbire pentru actori și formatori*, București, UNATC Press, 2017 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Thomas_Ciocsirescu_Curs_de_vorbire.pdf
7. Ciocșirescu, Thomas, *Cuvântul în arta teatrului*, UNATC Press, București, 2018 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Thomas_Ciocsirescu_Cuvantul_in_arta_teatrului.pdf
8. Darie, Bogdana (coord.), *Basmе și povești românești. Dramatizări pentru copii și adolescenți*, UNATC Press, București, 2019 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/bogdana_darie.pdf
9. Darie, Bogdana, *Curs de arta actorului*, UNATC Press, București, 2015 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Curs_de_arta_actorului.pdf
10. Darie, Bogdana; Sehlanec, Romina; Jicman, Andreea, *Jocuri teatrale. Manual pentru clasele V-VIII*, UNATC Press, București, 2016 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Jocuri_teatrale_Manual_pentru_clasele_V-VIII.pdf
11. Gîlea, Marius, *Despre improvizație*, UNATC Press, 2018 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/MariusGilea_despre_improvatie.pdf
12. Gîlea, Marius, *Primii pași în arta actorului: curs practic*, București, UNATC Press, 2017
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/curs_Marius_Gilea-Primii_pasi_in_arta_actorului.pdf
13. Jianu, Magda; Jicman, Andreea; Sehlanec, Romina; Trifan, Bianca; Bădoi, Victor, *Gramatica prin jocuri teatrale*, UNATC Press, București, 2018 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Gramatica_prin_jocuri_teatrale_ebook.pdf

14. Lucaci, Liviu, *Nașterea actorului*, UNATC Press, București, 2017
15. Muscalu, Dragoș, *Improv. Noțiuni de bază și exerciții*, UNATC Press, 2019 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/Dragos_Muscalu_Improv.pdf
16. Popa, Camelia (coord.), *Managementul grupului în pedagogia teatrală și cinematografică*, UNATC Press, 2019
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/camelia_popa.pdf
17. Popa, Camelia, *Noțiuni de psihologia educației și managementul clasei de elevi*, UNATC Press, București, 2017 -
https://www.unatc.ro/cercetare/pedagogie/pdf/CameliaPopa-Notiuni_de_Psihologia_Educatiei.pdf
18. Spolin, Viola, *Improvizație pentru teatru*, ediția 1999, UNATC Press, București, 2008 -
<https://cuvintepresate.files.wordpress.com/2012/11/improvisation-for-the-theatre-viola-spolin.pdf>
19. Stanislavski, Konstantin Sergheevici, *Munca actorului cu sine însuși*, vol. 1 și 2, Nemira, București, 2018/2014
20. xxx *UNATC Journal of Drama Teaching*, UNATC Press, revistă de pedagogie teatrală, <https://unatcjournalofdramateaching.wordpress.com/>

Grup de lucru

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Prof. univ.dr. habil. Bogdana DARIE CREȚU – coordonator	UNATC „I.L.Caragiale” București
Conf.univ.dr. habil. Camelia POPA	UNATC „I.L.Caragiale” București
Lector univ.dr. Dana ROTARU SUCIU	UNATC „I.L.Caragiale” București
Dr. Romina BOLDAȘU	UNATC „I.L.Caragiale” București
Drd. Andreea JICMAN	UNATC „I.L.Caragiale” București
Drd. Victor BĂDOI	UNATC „I.L.Caragiale” București
Prof. Violeta DASCĂLU - consultant	Școala Gimnazială „Ferdinand I” București